

Much attention is taken away characterization system of competitive measures in various categories: arts and crafts, vocal and choral, pop and other arts; revealed the importance of preparing «home designs» which are obov'yakovoyu for participation in the festival events.

It is noted that these cultural and artistic initiatives that nearly 20 years organized by Mykolayiv Academy of children's art, aimed not only at the formation of the personnel of the organizers Supervised child in modern Ukraine, but also make it possible to follow changes in the shape of the system school education in the country; analyze the best experience similar system of cultural and leisure activities, based on art.

Proved that the system of specially organized activities also helps to better realize the modern child. This is confirmed by the characteristic art events during the festival.

The specific organizational and cultural activities organized by the teaching staff Mykolaiv Academy of children's creativity, his ability to organize various events, which only reinforce in the minds of the governing structures of the importance of children's art in today's conditions, when the country goes on Russia's military expansion.

Much attention is paid to the analysis of the effectiveness of the Summer School teacher skills, which for several years organized by the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine for art managers festival participants and workshops of dance, annually organized by People's Artist of Ukraine Hryhoriy Chapkis and decorative art, including – artistic embroidery, which traditionally holds Honored Artist of Ukraine Lydia Ivanytska.

Key words: Festival of children's creativity, artistic self-realization, children's art academy, Teachers College, cultural activities, recreation, organization system, master of arts, competitive selection, choral art, choreography, crafts practice intercultural contacts of children.

Аннотация

Виткалов С.В. Фестиваль искусств в условиях инокультурной и военной экспансии

Рассматриваются формы реализации художественной инициативы, проявленной во время проведения XVII Международного фестиваля детского творчества «Золотой аист», организованного Академией детского творчества г. Николаев в июне-июле 2014 года.

Ключевые слова: фестиваль детского творчества, художественная самореализация, Академия детского творчества, педагогический колледж, культурная деятельность, активный отдых.

Надійшла до редакції 11.07.2014 р.

УДК 78.034(477.51)

О.А. Кавунник

ТВОРЧИСТЬ МИТЦІВ НІЖИНА ЯК КУЛЬТУРНОГО СОЦІО-ЛОКУСУ УКРАЇНИ НА ЗЛАМІ СТОЛІТЬ

Дослідження регіональних аспектів музичної культури становить один з пріоритетних напрямів сучасного українського музикознавства. Вони сприяють системному осмисленню національної музичної спадщини, показу її багатоманітності й цілісності на противагу фрагментарності типової для радянських часів у розкритті форм музичного життя у великих, малих містах, селищах України.

Опрацювання основ духовно-сислової спорідненості мистецької діяльності в контексті ознак національного менталітету формують засади наукової концепції регіональних досліджень у форматі суспільно-історичного буття регіонів держави. У цьому переконують праці науковців, якими був за останні десятиліття напрацьований значний масив монографій (М. Черепанін, В. Кононова, Л. Кияновська, Т. Мартинюк), дисертацій (А. Литвиненко, Г. Локощенко, Л. Мазепа, О. Васюта), наукових збірників, статей, присвячених розкриттю різних аспектів, періодів музичного життя раніш не досліджених провінційних міст України. В ряду прикладів – дослідження В. Кузик, де автор вперше адаптує теорію культурної локалізації на національний український ґрунт з позицій історико-політичного державотворення, аргументовано стверджуючи концепцію розосередженості культурних осередків як соціо-локусів певного провінційного простору [1; 20]. Ствердженням цих положень з позицій минулого та сьогодення у формуванні традицій домашнього музикування, розвитку жанрів вокальної, хорової, камерно-інструментальної, оркестрової музики є праці про музичне життя в малих містах України як-от: Стрийщини (О. Миронова), Яворова, Перемишля (Б. Фільц), Коломиї (Л. Коссак-Баб'юк).

Актуальність їх вивчення зумовлена прагненням розкрити сукупність усіх музичних аспектів культури міста, що формується завдяки творчій діяльності музикантів-професіоналів і аматорів, носіїв академічного, народного, естрадного мистецтва в контексті осмислення соціального досвіду нації, історико-культурної пам'яті етнospільноти, специфічних локально-регіональних особливостей музичного життя певних міст як соціо-локусів України. «Для того, щоб наблизитися до об'ємного культурного бачення, необхідно досліджувати прошарки «глибинного залягання», вивчати явища другого порядку» [2; 3]. Культуротворча діяльність музикантів – уродженців малого(провінційного) міста в результаті творчих контактів сприяє формуванню та розвитку культурно-мистецьких традицій великих культурних центрів України, зокрема Києва. Прикладом є творчість митців – уродженців Лівобережної України – М. Лисенка – з Полтавщини, М. Заньковецької, Ф. Проценка – з Чернігівщини та ін. У такий спосіб стверджується теза про людинотворчу суть культури.

Мета статті полягає у показі особливостей музичного життя Ніжина як культурного соціо-локусу Чернігівщини Лівобережної України.

Джерелознавчу базу їх визначення становлять архівні матеріали, періодика Ніжина різних років, література наукового, науково-популярного, довідкового характеру.

З історії питання відомо, що в контексті становлення форм музичної діяльності аматорських колективів Ніжина значну роль відіграв козацький музичний цех, який існував ще у XVIII ст. Його музики – скрипалі, сопілкарі, цимбалісти, співаки-хористи обслуговували родинні свята (народження, хрестини, весілля), проводили музично-театралізовані дійства, виступали під час загальних зібрань міської громади Ніжина. Розвитку жанрів інструментальної музики та зародженню видів сольного і ансамблевого виконавства, музично-театрального мистецтва, що набудуть популярності у музичному житті Ніжина в другій пол. XIX – початку XX ст., окрім діяльності місцевих музик, кобзарів і лірників, сприяли також виступи мандрівних дяків на ніжинських ярмарках у XVIII ст.

Форми камерного домашнього музикування, що побутували в другій пол. XIX ст. у музичних родин Ф. Проценка, О. Докшицера, де також виступали піаніст Б. Вержиківський, віолончеліст С. Вільконський, скрипаль Й. Москвичов, активізували створення інструментальних, вокально-хорових, музично-театральних засад розвитку культурних традицій, що стали провідними для учасників аматорських музичних колективів міста впродовж наступних десятиліть XX ст. Їх діяльність становила вагомий складову музичного життя міста. Значною мірою цьому слугувала культурно-освітня політика навчальних закладів Ніжина. Саме там сконцентрувався мистецький потенціал із досвідчених педагогів-музикантів і студентської молоді – аматорів мистецтва.

Свідченням значимості діючих у Ніжині музичних аматорських колективів є перелік престижних міжнародних і регіональних конкурсів та фестивалів кінця XX – початку XXI ст., участь у яких брали ніжинські музиканти. Так, у 1960-х рр. це – Всесвітній фестиваль молоді і студентів у Москві (1961 р.), у 1970-1980-х рр. – київський телетурнір «Сонячні кларнети». Починаючи з 1990-х рр. ніжинські виконавці брали участь у численних музичних проєктах, а саме:

- *української хорової музики*: ім. М. Леонтовича (Київ, 1997 р.) «Артеківські зорі» (Крим, 2002, 2004, 2006 рр.), «Південна Пальмира» (Одеса, 2000 р.), «Співає Київщина» (Київ, 1999, 2001 рр.), «О Мати Божа, о Райський цвіте» (Тернопіль, 2004 р.);
- *зарубіжної хорової музики*: ім. Й. Брамса (Німеччина, 1999, 2001, 2007 рр.), «Університети співають» (Польща, 2003 р.);
- *вокально-інструментальні*: «Міжнародний фестиваль слов'янської музики» (Харків, 2006 р.); «Дружба» (сmt. Сеньківка – щорічно);
- *інструментальні*: «Акорди Львова» (2007), «Граї баян» (2005 р.), «Сіверська весна» (Ніжин, 2007 р.);
- *фольклорно-етнографічні*: «Вересаєве свято» (1993 р.), «Кролевецькі рушники» (1994 р.), «Спадщина» (1995 р.), «Красная горка» (Росія, 2004 р.);
- *композиторської творчості*: «Рябиновые грёзы» (Росія, 1999 р.), «Московская осень» (2002 р.);
- *міжнародні конкурси інструментальної ансамблевої музики*: Прага, Париж (1996 р.), Москва (1998 р.), Куйбишев (1997 р.).

Музичними візитівками старовинного Ніжина, починаючи з 1990-х рр. стали дитячий зразковий хор «Сяйво» музичної школи і молодіжний університетський хор «Світич», духовий оркестр і фольклорно-сценічний гурт «Народна криниця» з училища культури і мистецтв, фольклорно-етнографічний інструментальний ансамбль «Ніжинські музики», фольклорний ансамбль «Червона калина», хор ветеранів війни та праці при міському Будинку культури. Нині активними учасниками музичного життя в Ніжині є:

– *хорові колективи*: дитячий «Сяйво» і театр пісні «Віват» музичної школи; студентський хор «Світлич» НДУ ім. М. Гоголя; хор ветеранів війни та праці міському Будинку культури; церковний хор «Воскресіння» Ніжинського кафедрального Собору Всіх Святих Київського патріархату;

– *фольклорні гурти*: народно-сценічний фольклорний гурт «Народна Криниця» НУКіМ ім. М. Заньковецької, ансамбль народної пісні «Червона калина», студентський фольклорний ансамбль «Калинонька»;

– *танцювальні колективи*: «Поліська веселка» Будинку культури Ніжина, молодіжний ансамбль бального танцю «Ритм», дитячий танцювальний ансамбль «Квіти України», студентський танцювальний «Ніжин», дитячий ансамбль «Вікторія».

Звертання до творчо-біографічних даних зазначених колективів демонструє культуротворчу роль кожного у функціонуванні музичного середовища Ніжина на зламі століть.

Аматорський фольклорно-сценічний гурт «Народна криниця» створений 1981 р. на базі НУКіМ ім. М. Заньковецької. Його засновники й незмінні художні керівники О. Синиця – диригент, І. Синиця – керівник інструментальної групи. Понад 25 років творчої діяльності вони присвятили відродженню й поширенню на концертній естраді пісенних скарбів України, прилучили студентську молодь до автентичного фольклору краю, зразки якого популяризують в Україні, Росії, Білорусі, Німеччині.

Для творчого обличчя «Народної криниці» характерні відповідність музично-стильовому змісту твору, сценічно-артистична поведінка виконавців, ошатне вбрання національного одягу співаків, інструменталістів. Основу концертної програми гурту становлять театральні-обрядові дійства, побудовані на народному матеріалі, власноруч записаному під час фольклорних експедицій по Ніжинському, Менському, Корюківському, Носівському, Ріпкінському районах. В їх репертуарі – інсценізоване обрядове дійство «Ой на Купало», створене за матеріалами фольклорної експедиції до північних районів Сумщини та Чернігівщини.

Основу народно-обрядової композиції «Масляна» складають зразки пісенного фольклору Новгород-Сіверського району Чернігівщини. Театральні-обрядові дійства «Весілля» записане під час фольклорної експедиції до с. Плоске Носівського району. До програм включені й обробки українських народних пісень в аранжуванні І. Синиці: пісні весняного циклу: «Ой весно, весно, да весняночка», «Вийди, вийди Іванку», літнього циклу «Сію редьку чепуренько», ліричні й жартівливі.

Творча біографія колективу відзначена почесними званнями лауреата фольклорних конкурсів і фестивалів, серед яких: «Сонячні кларнети» (Київ, 1993 р.), міжнародний фестиваль «Дружба» (смт. Сіньківка 1993, 1995, 2003, 2007 рр.), II Міжнародний молодіжний фестиваль «Спадщина» (Ковель, 1994 р.), Міжнародний фольклорний фестиваль «Красная горка» (Брянськ, Росія, 1996, 1998 рр.). Всеукраїнський огляд народної творчості (Київ, 1999 р.), VII Всеукраїнський фестивалю «Кролевецькі рушники» (Кролевець, 2002 р.), Всеукраїнський фольклорний фестиваль «Вересаєве свято» (Сокоринці, 2003 р.), Всеукраїнський фольклорний фестиваль «Обереги України» (Кролевець, 2005 р.).

Аматорський фольклорний колектив «Червона калина», до складу якого входять вчителі, лікарі, менеджери, заснований 1983 р. Р. Пузирьовою. У репертуарі колективу зразки автентичного фольклору, записані у селах Крапивне, Терешківка Ніжинського району, с. Припутні Ічнянського району. Колектив зробив запис 12 українських народних пісень до Фонду Укртелерадіо.

«Червона калина» здобула звання «народний», стала лауреатом (III місце) фольклорного конкурсу «Крила України» (Вінниця, 1995 р.), представляла Україну у 1999 р. на святі Бояна у м. Трубчевськ Брянської області (Росія), стала дипломантом міжнародних фольклорних фестивалів: «Лесині джерела» (Новоград-Волинський, 2000 р.), «Дружба» (смт. Сіньківка, 2001 р.), «Дзвенять цимбали і гармоніки» (м. Постава, Білорусь, 2000 р.), «Розквітай, козацька слава! Засвіти знамено!» (Радивилів, Рівненщина, 2003 р.), «Дніпровські голоси в Дубровно» (Білорусь, 2005, 2007 рр.). Учасники колективу проводять активну музично-громадську роботу далеко поза межами Ніжина: виступали на сцені пам'ятного Майдану 2004 р., брали участь в акції «Схід і Захід разом» (Червоноград, Львівщина, 2005 р.), в «Українському домі» у Міжнародний день інвалідів (2005 р.), у Музеї Трипільської культури (2006, 2007 рр.). Щорічно у свято Дня державної незалежності України колектив виступає на могилі Т. Шевченка у Каневі на Чернечій горі.

Поряд із названими хоровими аматорськими колективами міста нині активно виступає і *самодіяльний хор ветеранів війни та праці* (майже 40 хористів) Будинку культури, заснований 1985 р. (диригент – І. Литвинець із концертмейстером-баяністом А. Паташовим). Репертуар колективу складають різножанрові твори українських та зарубіжних композиторів, обробки українських народних пісень. Хор є постійним учасником загальноміських заходів, задіяний у шефській та виховній роботі з молоддю міста: городянам запам'яталися презентовані ним вечори-

зустрічі «Розкажіть про молодість свою», вечори-спогади «Давным-давно была война», тематичні вечори (пам'яті Т. Шевченка), новорічні та Різдвяні свята, Покровський ярмарок.

Колектив брав участь у III фольклорному фестивалі «Спаський форум» (Ніжин, 2003 р.), IV регіональному фестивалі «Згадаймо ті роки» хорових колективів війни та праці (м. Валкі, Харківська обл., 2003 р.). Традицією стали концертні виступи для ветеранів у м. Прилуки (2002-2005 рр.).

До реєстру хорових аматорських колективів Ніжина 1960-1980-х рр. входить і *самодіяльна академічна хорова капела вчителів* міста, що діяла 40 років. До її створення в 1960-ті роки доклали зусиль П. Баклан, В. Данарек, заслужений працівник культури України З. Ястремська. Наступні 30 років керувала капелою викладач кафедри вокально-хорової майстерності музично-педагогічного факультету університету Л. Вишнева, яка підняла виконавську культуру хору на високий художньо-естетичний і концертно-виконавський рівень. Під її керівництвом капела вчителів пропагувала академічну українську, російську, західноєвропейську хорову літературу, брала участь у всеукраїнському телеконкурсі «Сонячні кларнети», ставала срібним та бронзовим призером Республіканського і Всесоюзного оглядів серед учительських колективів.

Окрасою численних концертів Ніжина, Чернігова впродовж шести років був у 1970-ті рр. хор хлопчиків зі 100 учасників під орудою засновника й диригента А. Лашенка – викладача музично-педагогічного факультету. Хор став улюбленцем ніжинської публіки, зачарованої їх акапельним співом, натхненним виконанням українських народних пісень, творів О. Ласо, Г. Свиридова. У 1970-ті рр. відзначився й факультетський хор університету, яким керував один із перших випускників факультету, згодом його викладач В. Кокодій. Колектив тричі виступав у телепрограмі «Сонячні кларнети», звучав по українському радіо, був лауреатом Всесоюзного огляду художньої творчості, присвяченого 40-річчю Великої Перемоги.

Високий рівень диригентської й вокально-хорової культури викладачів сприяв розвитку концертно-сценічного виконавства студентських колективів музично-педагогічного, філологічного, фізико-математичного факультетів НДУ ім. М. Гоголя. Прикладом інтеграції студентів різних факультетів у єдиний колектив став університетський хор «Світич», що відкрив нову сторінку в розвитку аматорського молодіжного хорового співу. Засновниками, художніми керівниками й диригентами «Світича» є Л. Шумська та Л. Костенко, мистецький тандем яких з успіхом виявляє себе в багатьох конкурсах, фестивалях, концертах, оглядах.

Дебют колективу, розпочатий у 1993 р., відбувся на урочистому концерті з нагоди 1000-ліття Ніжина зі звучання хорових творів «Ніч» В. Іконника на слова М. Гоголя, «Пісня про Україну» Т. Петриненка. Міцним фундаментом формування активної культурно-мистецької політики «Світича» стали 1990-ті роки – часи становлення української державності, що стимулювали усвідомлений відбір репертуару, в основі якого – національна хорова музика.

Ювілейні концерти з нагоди десятиріччя «Світича» відбулися в актовій залі Ніжинського університету ім. М. Гоголя та Колонній залі ім. М. Лисенка Національної філармонії України в Києві, де дістали високу оцінку музикантів-професіоналів, зокрема, народної артистки України, лауреата Шевченківської премії, композиторки Л. Дичко, яка сказала, що «молодіжний хор «Світич» – презентант високого освітнього іміджу ніжинської вищої школи» [3; 71].

Постійно розширюються творчі горизонти «Світича», який багато гастролює в Україні, країнах Європи: Польща, Італія, Німеччина, Угорщина, Австрія, Греція, Білорусь, Франція. Його сценічно-виконавській манері притаманна досконала вокально-хорова академічна манера звучання, сценічна культура й артистичність. Їх удосконалення вимагає репертуар з 4 програм, диференційованих за жанрами з понад 300 творів: українська духовна музика; обробки українських народних пісень; твори українських та зарубіжних композиторів, фрагменти з опер: «Молитва» з опери «Сільська честь» П. Москан'ї, «Русальські купала» з фольк-опери «Квіт папороті» Є. Станковича, перша картина з «Євгенія Онєгіна» П. Чайковського. Все це переконує в невинному процесі пошуку виконавських можливостей молодіжного хору «Світич» Ніжинського університету ім. М. Гоголя, який на початку XXI ст. посідає чільне місце в контексті розвитку хорового мистецтва Ніжина, Чернігівщини та Лівобережної України загалом.

На межі ХХ-XXI ст. поряд із музичними аматорськими колективами в культуротворчих процесах міста значну роль відіграють й танцювальні. Їх реєстр очолив ансамбль «Поліська веселка», створений 1955 р. у Будинку культури Ніжина О. Ревун, одним із перших хореографів-професіоналів у місті. Її наступниками стали Л. та А. Боригіни, які донині зберігають мистецькі традиції одного з найстаріших аматорських танцювальних колективів Ніжина. Свідченням цьому – звання «народний» (1970 р.), Диплом лауреатом Республіканського фестивалю самодіяльної народної творчості (1970 р.),

участь у республіканському теле-турнірі «Сонячні кларнети» (1974 р.). Виступи колективу транслювалися по республіканському телебаченню під час звіту на обласному фестивалі мистецтв «Мелодії дружби» (1974 р.).

У творчому доробку А. Бorigіна різножанрові та різностильові хореографічні постановки «В єдиній родині», «Ніжинські огірки», «За околицею», «У нас у селі весілля», «Ай да дівчата», «Буремні роки», хореографічного дуету «Танго» у виконанні подружжя Бorigіних. Одним із перших хореограф почав вчити мистецтву бального танцю, чому сприяла його участь у науково-методичних семінарах із бального танцю в Чернігові, Харкові, м. Володимир (Росія).

Як танцюрист, за плечима якого участь у Херсонському ансамблі пісні і танцю «Веснянка» (1965-1966 рр.), робота в Державному Буковинському ансамблі пісні і танцю (1966-1967 рр.), А. Бorigін намагався створити різні види ансамблю (дует, тріо). Так утворився танцювальний дует у складі: Л. Бorigіної і М. Марченка, які стали призерами обласного конкурсу бального танцю 1972 р.

Вихованці подружжя Бorigіних, Т. Проніна, М. Марченко, М. Ляпіна, продовжують розвиток жанрів хореографічного мистецтва: класичного, народного, бального танцю. Завдяки зусиллям його учениці Г. Тимошенко в місті 1980 р. створено ансамбль бального танцю «Ритм», а 1994 р. – відкрита перша на Чернігівщині хореографічна школа.

У творчій біографії зразкового ансамблю бального танцю «Ритм», виступи на Фестивалі культури у таборі «Артек» (1991 р.), участь у телепередачах «440 герц», «Наш музичний клуб», «В гостях у Попелюшки» на Центральному каналі у Москві (1992 р.), зйомках програми «Фант-Лото Надія» на УТ-1 у Києві (1993 р.), участь у Президентському концерті в Національному театрі опери та балету, Майдані Незалежності у Києві (1995 р.). У 1988 р. в Актівій залі НДУ ім. М. Гоголя проведено за ініціативи Г. Тимошенко фестиваль бального танцю «Фантазії весни» за участю танцювальних пар з України, Румунії, Болгарії, Македонії, Росії, Білорусі.

«Ритм» брав участь у Міжнародних турне до Італії (1997 р.), Польщі і Туреччини (1998 р.), Угорщини (2002, 2003 рр.) та Сербії (2004 р.), що свідчить про творчу активність колективу. Саме він зумовив відкриття 1994 р. хореографічної школи, оскільки, за словами Г. Тимошенко, «Ритм» вже не міг вмістити всіх бажаючих займатися бальними танцями. Разом із батьками – головною рушійною силою школи – Галина Львівна створила матеріальну базу, сформувала педагогічний колектив школи. Нині на базі хореографічної школи проводяться обласні науково-практичні конференції щодо шляхів виховання творчої особистості в початковому спеціалізованому мистецькому закладі.

Діяльність ніжинських митців-аматорів й професіоналів сприяє зміцненню мистецьких традицій міста, в ряду яких проведення (з 1990 р. щорічно) за участю музикантів Ніжина Покровського ярмарку, міських фестивалів пісенної творчості «Спадщина», «Студентська весна», «Сесія», «Ніжинський зорепад»; з 2002 р. – Всеукраїнського юніорського конкурсу вокальної, хорової та інструментально-виконавської; майстерності; участь в обласному фестивалі «Дружба» у смт. Сінківка на перетині державних кордонів України, Росії, Білорусі.

Потужним фактором у розвитку баянного мистецтва в області став проведений 2007 р. у Ніжині міжнародний фестиваль баянної музики «Сіверська весна» за участю провідних митців з України, Росії. На межі століть традиційною стала участь у мистецьких міжнародних і всеукраїнських конкурсах-фестивалях: молодіжного хору «Світич» у хоровому конкурсі-фестивалі ім. Й. Брамса у м. Вернигероде Німеччини (1999, 2001, 2007 рр.); дитячого зразкового хору «Сяйво» – міжнародному фестивалі дитячої творчості «Артеківські зорі» в Артеку АР Крим (2002, 2004, 2006 рр.); ансамблю танцю «Ніжин» НУКіМ ім. М. Заньковецької – у Всеукраїнському фестивалі-конкурсі народної хореографії ім. П. Вірського (2002, 2003, 2007 рр.).

Таким чином, діяльність аматорських колективів Ніжина на межі ХХ-ХХІ ст. становить яскраву сторінку культурно-мистецького життя Ніжина. У місті створюються сприятливі умови для прояву соціально-комунікативних функцій художніх колективів, окремих виконавців. Кращі виступи викликають катарсис у душі глядача, слухача (реципієнта), породжують почуття гордості за власну культуру, її творців, причетність до творення історії рідного краю.

Аматорська творчість музичних і танцювальних колективів закладів освіти і культури Ніжина має особистісну і суспільну цінність. Мистецтво кожного з них слугує засобом розвитку музично-естетичних смаків їх учасників та глядачів. Прояв змістовно-творчого, а не формально-статичного ставлення до спільної справи посилює соціокультурний феномен аматорського мистецтва – форми вільного обрання діяльності, обумовленої потребою художнього самовираження. Різнобічна сценічно-виконавська діяльність митців-музикантів (співаки, хористи, інструменталісти), танцюристів є вагомим чинником формування духовних цінностей особистості. Творчість кожного

стверджує локально-самобутнє мистецьке середовище, що набуває соціальної значущості, зберігає провінційний Ніжин, як сформований століттями культурний соціо-локус, ушляхетлений в історії творчістю видатних ніжинців: актриси театру М. Заньковецької, професора класу труби Т. Докшицера, батька та сина, відповідно хорового диригента Федора та професора флейти Андрія Проценків, засновниці ніжинської вокальної школи М. Бровченко.

Культуротворча діяльність концертуючих колективів, окремих виконавців обумовила феномен ніжинських музикантів, які гармонізували культурно-мистецьке життя міста власною виконавською творчістю. Їх участь в урядових концертах, міжнародних конкурсах, фестивалях, Днях української культури за кордоном дає підставу говорити про авторитетність Ніжина як культурного соціо-локусу України в загальній динаміці розвитку національної культури і мистецтва держави.

Список використаної літератури

1. **Кузик В. В.** Лев Миколайович Ревуцький / В. В. Кузик. – К. – 2009. – 83 с.
2. **Шиманський П. І.** Музичне життя Волині / П. І. Шиманський. – Луцьк, 1999. – 214 с.
3. **Дичко Л. В.** Високе мистецтво «Світлича» / Л. Дичко // Рідна школа. – 2000. – серпень.
4. **Кавунник О. А.** Музиканти Ніжина : музично-краєзнавчий довідник / О. А. Кавунник. – Ніжин : Міланік. – 2008. – 188 с.

Резюме

Розглянуто концертно-виконавську діяльність різножанрових творчих колективів, окремих виконавців сучасного Ніжина, що слугують розвитку міста як культурного соціо-локусу в Україні за межами держави.

Ключові слова: регіональне дослідження, Ніжин, культурний соціо-локус України, музичне життя, аматорська культуротворчість.

Summary

Kavunnyk O. Creativity artists of Nizhyn as socio-cultural locus of Ukraine on the verge of century

Considered concert and performing activities of different genres of creative groups and individual performers of contemporary Nizhyn, serving the development of the city as a cultural socio-locus in Ukraine outside the state.

Research regional aspects of musical culture is one of the priorities of Ukrainian contemporary musicology. They contribute to understanding the system of national musical heritage, showing its diversity and integrity versus fragmentation typical of Soviet times in the disclosure forms of musical life in large and small cities, towns Ukraine.

Working semantic foundations of spiritual kinship artistic activities in the context of national mentality features form the foundations of the scientific concept of regional studies in the form of social and historical existence regions of the state, according to the article, referring to the work of a number of contemporary scientists.

Posted description of the origins of artistic life Nizhyn, stressing that the important role played by the Cossack music shop that existed in the eighteenth century. His music-violinists, piper, cymbalists, singers, choristers served family celebration (birthday, christening, wedding) performed musical and theatrical performances, acted in the general assembly the community Nezhin.

Forms chamber music house that existed in the second half of the nineteenth century musical family F. Protsenko, A. Dokshytsera, where he also played piano Verzhkyivsky B., C. Vilkonysky cellist, violinist J. Moskvychov, stepped creation of instrumental, vocal and choral, musical -teatralnyh principles of cultural traditions that have become leading participants of amateur musical groups of the city over the next decades of the twentieth century. Their work was an important component in the musical life of the city. To a large extent this served as a cultural and educational policy Nizhyn schools. It was there concentrated artistic potential of experienced teachers-musicians and students – lovers of art.

Evidence of the importance of acting in a beautiful ancient musical amateur groups is a list of prestigious international and regional competitions and festivals of the late XX – early XXI century, which took part in Nizhyn musicians. Thus, in the 1960s. This is – the World Festival of Youth and Students in Moscow (1961), in the 1970-1980's – Kyiv teleturnir «Solar clarinets».

Starting in the 1990s. Nizhyn artists have participated in numerous musical projects, organized not only in major cultural centers of Ukraine (Kyiv, Odesa, Lviv, Ternopil), but also in certain centers of artistic life in the world – Germany, Poland, Russia, Czech Republic, France and others.

Music visit cards old Nizhyn, since the 1990-s. Were kids exemplary chorus «Glow» music school and youth university choir «lamps», brass band and folk-stage group «People's fountain of «school of culture and arts», folklore-ethnographic instrumental ensemble «Nizhynsky music» folk ensemble «Red Cranberry» choir veterans of war and labor in the city's House of Culture. Currently active participants musical life Nezhine are:

– Choirs children «Glow» and theater songs «Vivat» music school; student choir «lamps» NDU them. Gogol; Choir of war and labor veterans city House of culture; church choir «Resurrection» Nijinsky Cathedral of All Saints of the Kiev Patriarchate;

– Folk group: national scenic folklore group «People's Well» NUKiM them. Zankovetska, ensemble of folk song «Red Cranberry» student folklore ensemble «Kalynonka»;

– Dance groups: «Woodland rainbow» Nizhyn House of Culture, a youth ensemble dance «Rhythm», a children's dance group «Flowers Ukraine» student dance «Nizhyn», children's ensemble «Victoria».

The reference to the creative and biographical data of these groups demonstrates a culture-role in the functioning of every musical environment Nizhyn at the turn of the century.

Amateur folk-stage band «fountain of People» was created in 1981 on the basis NUKiM them. Zankovetska.

The article analyzes the work of individual artists and artistic groups.

Key words: regional research Nizhyn, socio-cultural locus Ukraine, musical life, amateur creativity culturality, tours, leading artistic groups, children's art, national folklore.

Аннотация

Кавунник Е.А. Творчество деятелей искусства Нежина как культурного социо-локуса Украины на границе столетий

Рассмотрена концертно-исполнительская деятельность творческих коллективов, отдельных исполнителей современного Нежина, которые служат развитию города как культурного социо-локуса в Украине за рубежом государства.

Ключевые слова: региональное исследование, Нежин, культурный социо-локус Украины, музыкальная жизнь, аматорское культуротворчество.

Надійшла до редакції 11.11.2014 р.